

# Результати опитування фермерів щодо Європейського зеленого курсу

## Здоров'я ґрунтів і стале землекористування

**Яніна Басиста**

*ГО «Екосмарт», спеціалістка із циркулярної економіки й управління відходами в рамках експертного обговорення: «Рухаємося вперед чи чекаємо? Чи готовий український агросектор до ЄЗК та САП?»*

*2 грудня 2025, 10:00 - 13:00 / Формат участі – гібридний (очно / онлайн)*

# Зміст

## КОНТЕКСТ ДОСЛІДЖЕННЯ

- 1. Європейський зелений курс (ЄЗК)
- 2. Спільна аграрна політика ЄС (САП)
- 3. Тематичні розділи дослідження

## РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ФЕРМЕРІВ

- 4. Моніторинг стану ґрунтів
- 5. Ґрунто- і землекористування для кліматичних цілей
- 6. Вуглецеве фермерство / землеробство
- 7. Стандарти GAEC, їхня поширеність і здійсненність в Україні
- 8. Оцінка потреби в ресурсах для впровадження GAEC
- 9. Висновки

# 1.1 Європейський зелений курс

- стратегія сталого розвитку Європейського Союзу
- перетворити Європу у перший **кліматично-нейтральний** і вільний від токсинів **континент до 2050 року**
- у справедливий спосіб, не залишаючи нікого позаду



# 1.2 Європейський зелений курс

○ план дій за 10 напрямками - проміжні цілі до 2030 року

○ цілісний і міжсекторальний підхід



Джерело ілюстрації: власна розробка на основі *Європейська Комісія*

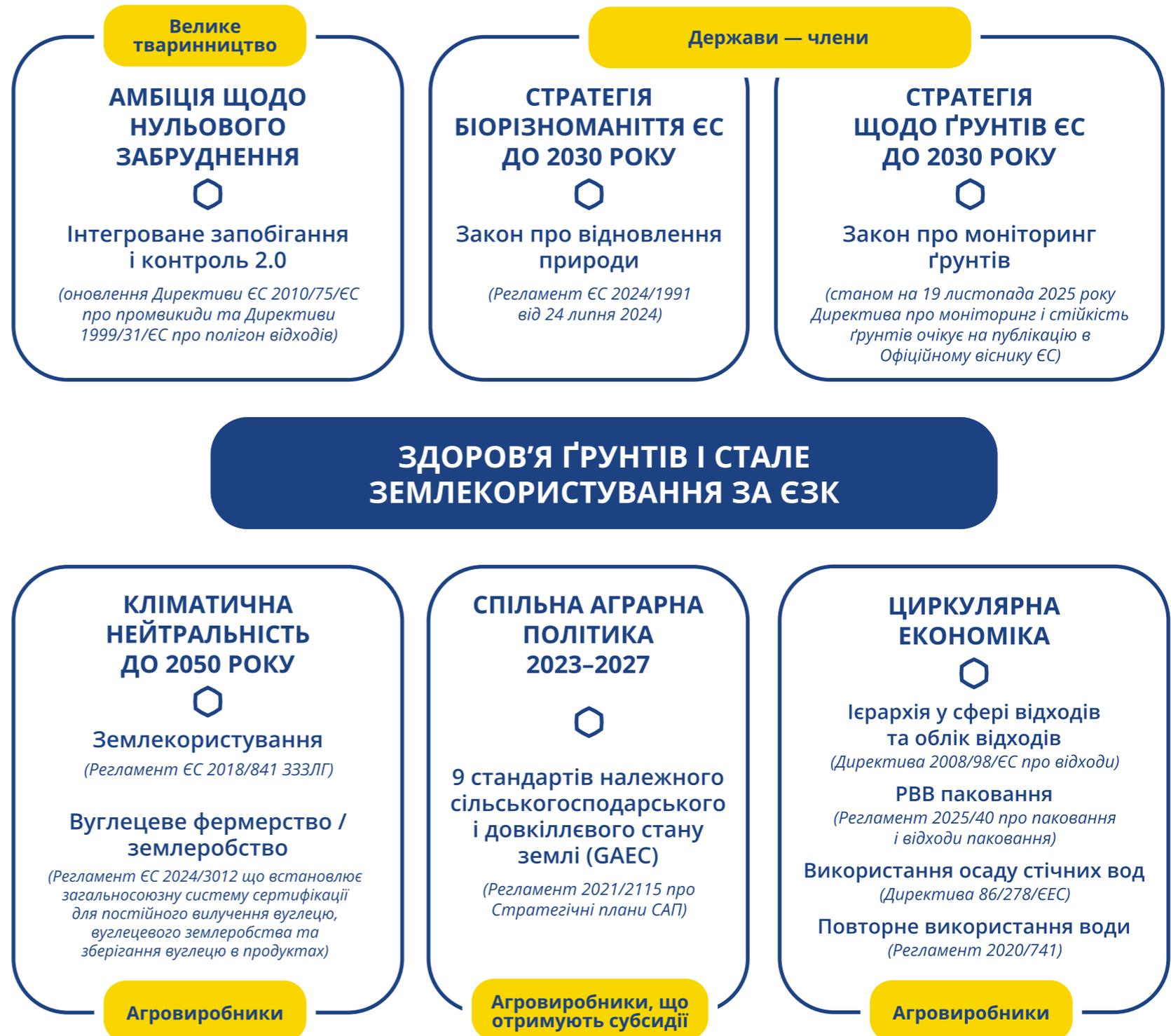
## 2. Спільна аграрна політика ЄС

Спільна аграрна політика (САП) - це одна з найстаріших політик ЄС для забезпечення стабільного постачання безпечних продуктів харчування за доступними цінами, вироблених сталим способом, для більш ніж 500 млн європейців, а також забезпечення гідного рівня життя для 22 мільйонів фермерів та працівників сільського господарства.



# 3. Тематичні розділи дослідження

- управління земельними ресурсами та ґрунтами (моніторинг ґрунтів, GAEC, землекористування, вуглецеве фермерство / землеробство)
- інтегроване запобігання і контроль забруднення, включно із найкращими доступними технологіями та методами керування (стосувалось тільки тваринництва)
- циркулярна економіка й управління відходами.



Джерело ілюстрації: власна розробка

# Результати опитування фермерів

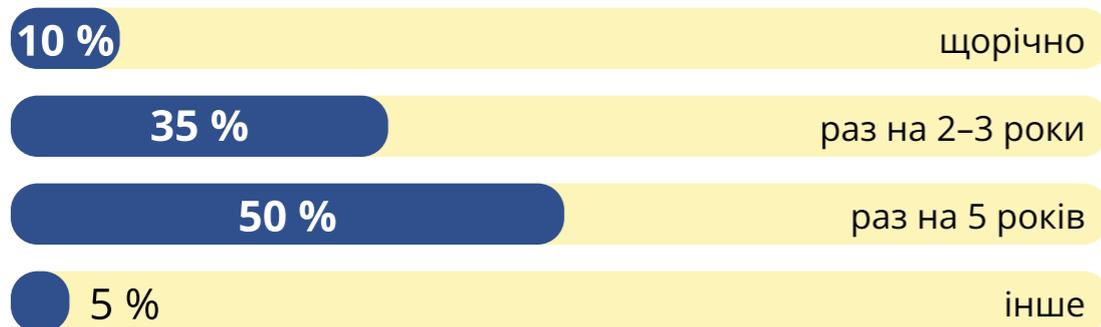
- Моніторинг стану ґрунтів
- Ґрунто- і землекористування для кліматичних цілей
- Вуглецеве фермерство / землеробство
- Стандарти GAEC, їхня поширеність і здійсненність в Україні
- Оцінка потреби в ресурсах для впровадження GAEC

# 4.1 Моніторинг стану ґрунтів

Чи ви досліджуєте стан ґрунту (наприклад, агрохімічний аналіз на поживні речовини, ерозію, вміст органічної речовини, ущільнення, забруднення)? (329 респондентів)



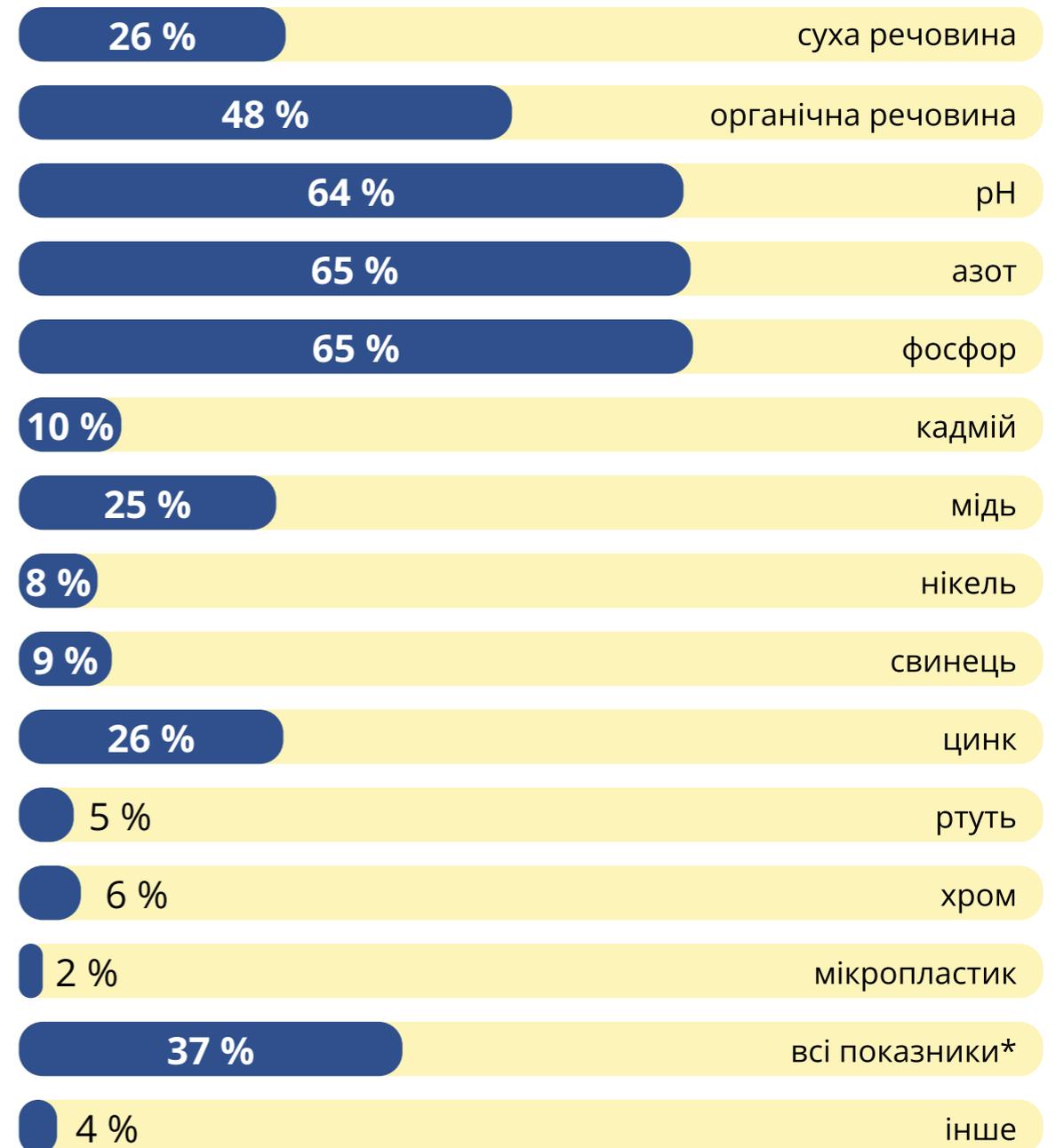
Як часто ви робите аналіз ґрунту? (131 респ.)



Яким чином проводите аналіз? (131 респ.)



Виберіть досліджувані параметри ґрунту (131 респ.)



\*згідно з Порядком проведення моніторингу земель і ґрунтів (Постанова КМУ №848 від 23 липня 2024 р.)

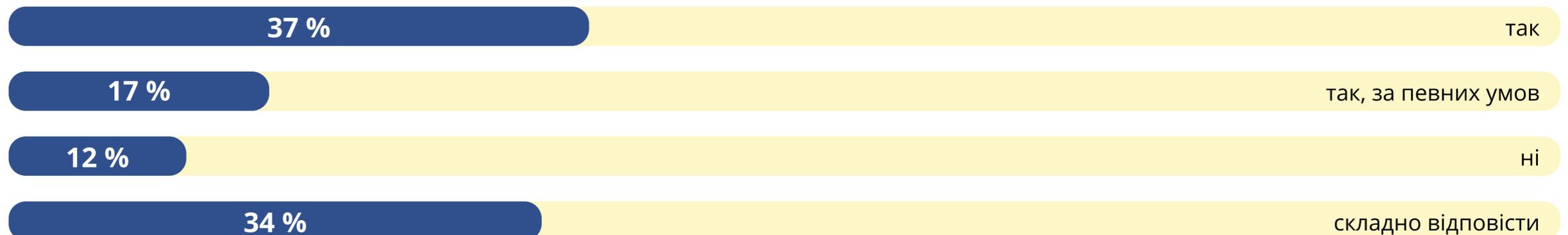
% відповідей загальна кількість респондентів

## 4.2 Моніторинг стану ґрунтів

Чи на вашому господарстві існує або вже впроваджується система управління даними про стан ґрунту? (131 респ.)

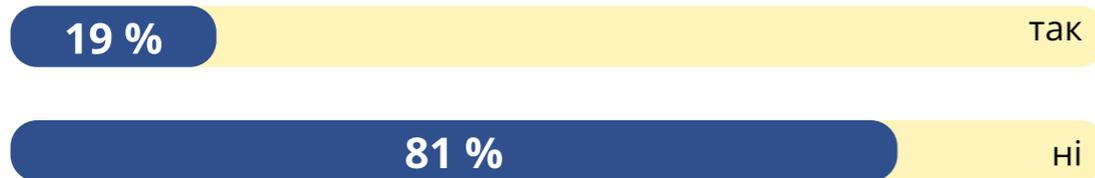


Чи були би ви готові ділитися даними про здоров'я ґрунтів з органами влади або науковими установами для цілей моніторингу? (131 респ.)

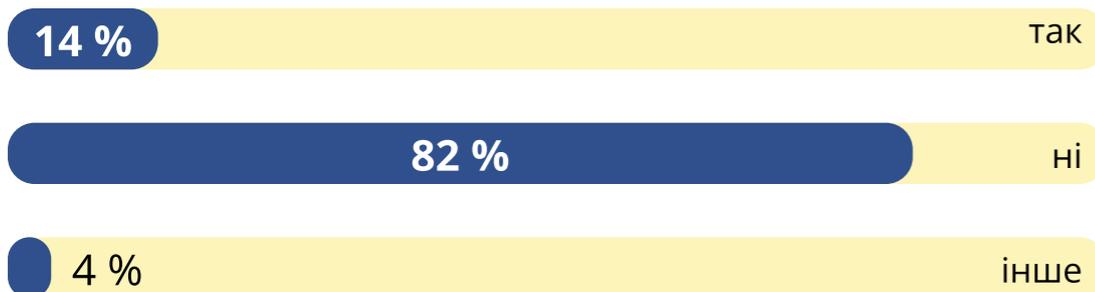


## 4.3 Моніторинг стану ґрунтів

Чи застосовуєте ви в своїй практиці цифрові технології (точне землеробство, наприклад, із застосуванням систем Cropio / Cropwise, супутникових знімків)? (329 респ.)



Чи ваше підприємство розробило агрохімічний паспорт земельної ділянки/ поля? (329 респ.)



На вашу думку чи має держава запровадити обов'язковий моніторинг ґрунтів? (329 респ.)



Чи бачите ви переваги для вашої участі в системі моніторингу ґрунтів ЄС? (329 респ.)

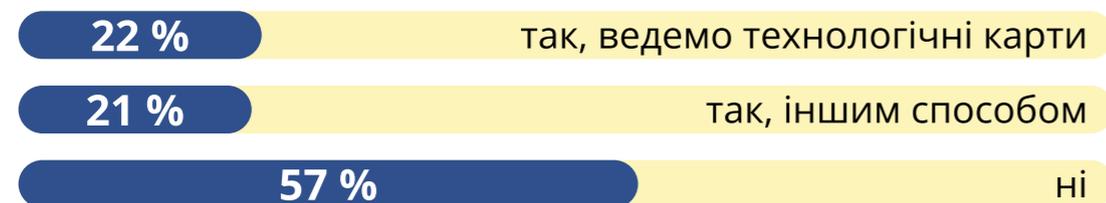


## 5. Ґрунто- і землекористування для кліматичних цілей

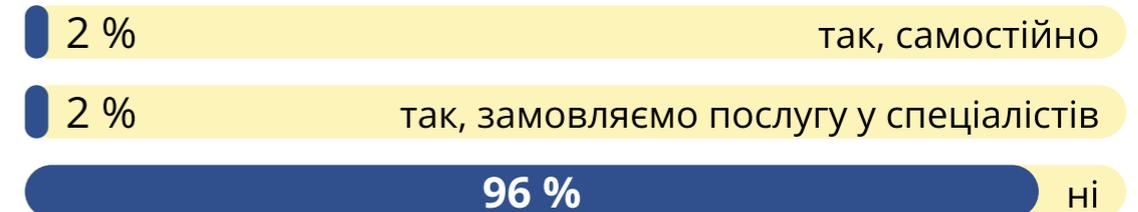
Виберіть тип(и) обробітку ґрунту, який(і) застосовує(ю)ться вашим господарством (329 респ.)



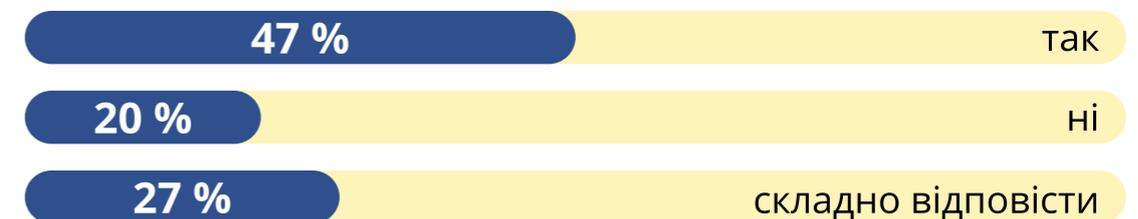
Чи на вашому господарстві ведеться системний облік типів обробітку ґрунту, наприклад технологічними картами? (329 респ.)



Чи розраховуєте ви викиди та/або поглинання парникових газів, що пов'язані із вашою діяльністю з використання земель? (329 респ.)



Чи на вашому господарстві розробляють і керуються планом щодо зменшення / поглинання викидів парникових газів, що пов'язані із вашою діяльністю з використання земель? (14 респ.)



Чи готові ви були б системно проводити моніторинг та звітування про зміни землекористування для дотримання національних кліматичних цілей? (364 респ.)

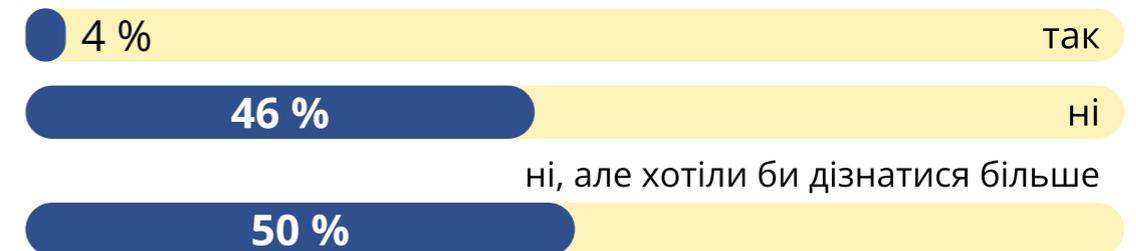


## 6. Вуглецеве фермерство / землеробство

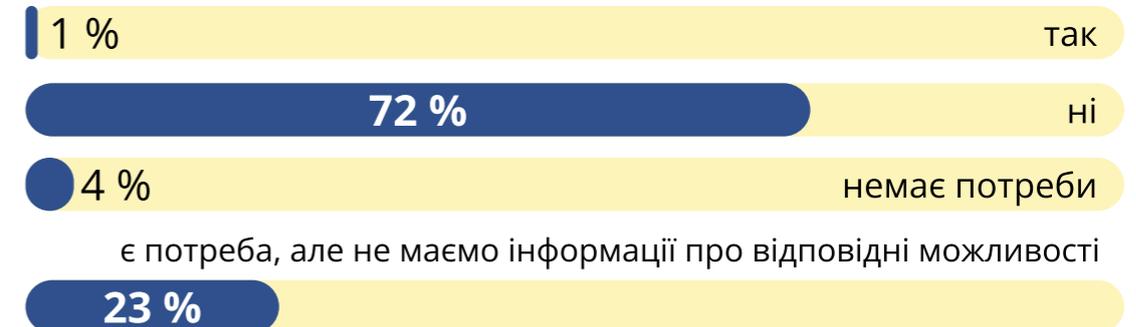
Виберіть практику(и) вуглецевого землеробства, яке(і) втілює ваше підприємство (364 респ.)



Чи берете участь в програмах вуглецевих сертифікатів? (364 респ.)



Чи отримували ви навчання або фінансову підтримку для впровадження заходів вуглецевого землеробства? (364 респ.)



Чи продаєте або плануєте продавати вуглецеві кредити, отримані внаслідок ваших сільськогосподарських практик? (364 респ.)



# 7.1 Стандарти GAEC і їхня поширеність в Україні

■ не практикують 364 респ.  
■ практикують  
■ не дотично до господарства

## GAEC 1

запобігати переходу від природного чи напівприродного землекористування до інтенсивного сільськогосподарського, наприклад, з пасовищ на ріллю

48 % 17 % 35 %

## GAEC 2

захищати водно-болотні угіддя та торфовища

27 % 12 % 61 %

## GAEC 3

заборонити спалювати стерню, крім випадків, коли це необхідно з міркувань фітосанітарної безпеки

24 % 65 % 11 %

## GAEC 4

створити буферні зони вздовж водотоків (річки, струмки) для захисту води від забруднення та стоку

26 % 19 % 55 %

## GAEC 5

мінімізувати оранку для зменшення ризику деградації та ерозії ґрунту, включно із урахуванням крутості схилу

27 % 57 % 16 %

## GAEC 6

запобігати оголенню ґрунту у найбільш вразливі періоди, наприклад, коли є ризик вітрової чи водної ерозії (мульчувати, залишати стерню, висаджувати проміжні культури тощо)

24 % 63 % 13 %

## GAEC 7

здійснювати сівозміну на орних землях

8 % 85 % 7 %

## GAEC 8

утримувати неvirобничі ділянки з метою підвищення біорізноманіття на фермі: зберігати ландшафтні особливості / елементи; заборонити обрізати живоплоти та дерева під час сезону розмноження та вирощування птахів; здійснювати заходи для запобігання поширенню інвазивних видів рослин (або/або)

30 % 25 % 45 %

## GAEC 9

заборонити перетворювати або розорювати постійні пасовища на природоохоронних територіях

24 % 24 % 51 %

# 7.2 Стандарти GAEC і їхня здійсненність в Україні

важко

немає труднощів, але потрібні стимули

легко

## GAEC 1 237 респ.

запобігати переходу від природного чи напівприродного землекористування до інтенсивного сільськогосподарського, наприклад, з пасовищ на ріллю

39 % 44 % 17 %

## GAEC 2 142 респ.

захищати водно-болотні угіддя та торфовища

39 % 40 % 21 %

## GAEC 3 324 респ.

заборонити спалювати стерню, крім випадків, коли це необхідно з міркувань фітосанітарної безпеки

12 % 23 % 65 %

## GAEC 4 324 респ.

створити буферні зони вздовж водотоків (річки, струмки) для захисту води від забруднення та стоку

26 % 42 % 32 %

## GAEC 5 307 респ.

мінімізувати оранку для зменшення ризику деградації та ерозії ґрунту, включно із урахуванням крутості схилу

19 % 34 % 47 %

## GAEC 6 317 респ.

запобігати оголенню ґрунту у найбільш вразливі періоди, наприклад, коли є ризик вітрової чи водної ерозії (мульчувати, залишати стерню, висаджувати проміжні культури тощо)

19 % 40 % 41 %

## GAEC 7 341 респ.

здійснювати сівозміну на орних землях

8 % 20 % 72 %

## GAEC 8 199 респ.

утримувати невикористані ділянки з метою підвищення біорізноманіття на фермі: зберігати ландшафтні особливості / елементи; заборонити обрізати живоплоти та дерева під час сезону розмноження та вирощування птахів; здійснювати заходи для запобігання поширенню інвазивних видів рослин (або/або)

26 % 39 % 35 %

## GAEC 9 176 респ.

заборонити перетворювати або розорювати постійні пасовища на природоохоронних територіях

24 % 38 % 38 %

## 8.1 Оцінка потреби в ресурсах для впровадження ГАЕС

Фінансові ресурси



Консультаційна підтримка



Навчання



Нові технології



Додатковий персонал



Інше



 % респондентів

 загальна кількість респондентів (364 респ.)

## 8.2 Оцінка потреби в ресурсах для впровадження GAEC

За наявності ресурсів, скільки орієнтовно часу потрібно для впровадження системи дотримання дотичних до діяльності вашого господарства с/г і екологічних практик щодо землі (GAEC)?

до 1 року

11 %

до 3 років

46 %

до 5 років

24 %

5 і більше років

12 %

інше

7 %

■ % респондентів

■ загальна кількість респондентів (364 респ.)

**«Рухаємося вперед чи чекаємо?»**

**Чи готовий український агросектор  
до ЄЗК та САП?»**

# 9. Висновки робимо разом!

Виберіть поняття, які ви добре розумієте (354 респ.)

